

พาหะไวรัสตับอักเสบบีกับการเกิดมะเร็งตับนั้น สำคัญไฉน ???

สมชาย เหลืองจารุ, พ.บ.

ข่าวคราวการเสียชีวิตของดีเจคนหนึ่งเกี่ยวกับการป่วยด้วยมะเร็งตับและต่อมาเสียชีวิตหลังจากนั้นไม่นานข้อมูลที่ได้ทราบจากสื่อต่าง ๆ คิดว่าน่าจะเกี่ยวเนื่องกับการติดเชื้อไวรัสตับอักเสบบี สิ่งนี้เองเป็นสิ่งที่ผู้ที่ติดเชื้อโรคนี้และผู้ให้บริการทางสาธารณสุขควรทราบเกี่ยวกับ พาหะไวรัสตับอักเสบบี นั้นสำคัญอย่างไรในประเด็นที่เกี่ยวกับมะเร็งตับ

ไวรัสตับอักเสบบี (Hepatitis B virus) เป็นเชื้อโรคอย่างหนึ่งซึ่งก่อปัญหาหลักใหญ่อยู่ที่ตับของคนเรา ซึ่งอาการและอาการแสดงต่าง ๆ ที่พบไม่ว่าจะแสดงอาการหรือไม่มีอาการเลยแต่สามารถตรวจพบได้ด้วย การตรวจเลือดนั้นเกิดจากตัวไวรัสเองและปฏิกิริยาจากภูมิคุ้มกันของเราต่อเชื้อโรคนี้ เปรียบเปรยเหมือนการชกมวย ตัวเราต้องขึ้นชกกับคู่ต่อสู้คือ เชื้อไวรัสตับอักเสบบี หากเราสามารถเอาชนะไวรัสนี้ได้ เราก็หายจากโรคนี้ซึ่งเป็นส่วนใหญ่ของผู้ที่ติดเชื้อถึงร้อยละ 80 หากเราแพ้ไวรัสนี้ เราก็ต้องเผชิญกับปัญหาการเกิดตับอักเสบบแบบเรื้อรัง (Chronic hepatitis B) และเสี่ยงสูง

ต่อการเกิดโรคตับแข็ง (liver cirrhosis) หรือมะเร็งตับได้ ถ้าหากความสามารถของทั้งคู่สู้ตี ไม่มีการชนะหรือแพ้เกิดขึ้น เสมอทุกครั้งที่ขึ้นชก เราเรียกภาวะนี้ว่า พาหะไวรัสตับอักเสบบี (Hepatitis B carrier) คือ เราไม่สามารถกำจัดเชื้อนี้ออกไปจากร่างกายได้ แต่เชื้อก็ไม่สามารถทำร้ายตับเราให้เกิดการอักเสบได้ เพียงอาจแพร่เชื้อนี้ไปสู่ผู้อื่นได้

ผู้ที่เป็นพาหะไวรัสตับอักเสบบี เมื่อตรวจเลือดดูการทำงานของตับจะพบว่าทุกครั้งอยู่ในเกณฑ์ปกติ ไม่พบมีการอักเสบของตับ โอกาสที่จะเกิดภาวะตับแข็งตามมาก็น้อยมาก จากจุดนี้เองทำให้ผู้ที่เป็นพาหะของไวรัสนี้นิ่งนอนใจ ไม่ได้ตรวจเช็คเลือดเป็นระยะ ไม่ได้ดูแลรักษาสุขภาพของตนเองเท่าที่ควร สิ่งสำคัญที่อาจพบตามมาคือ การเกิดมะเร็งตับ (Hepatocellular carcinoma) ได้ เนื่องจากไวรัสตับอักเสบบีนี้มีความสามารถในการแทรกเข้าไปในนิวเคลียสของเซลล์ตับ ทำให้เกิดการเจริญเติบโตที่ผิดปกติของเซลล์ตับจนเกิดมะเร็งตับขึ้นได้ จากการศึกษาพบว่าผู้ที่เป็นพาหะของไวรัสนี้จะ

เสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งตับมากกว่าผู้ที่ไม่ได้ติดเชื้อนี้ถึง 4 เท่า คุณตัวเลขแล้วน้อยกว่าในผู้ที่เป็ระดับอักเสบเรื้อรังจากไวรัสนี้ ซึ่งมีโอกาสเกิดสูงถึง 400 เท่าของผู้ที่ไม่ติดเชื้อไวรัสนี้ แต่อย่าได้นิ่งนอนใจ ก็ยังถือว่ามีความเสี่ยง

สิ่งที่สำคัญสำหรับผู้ที่เป็นพาหะของไวรัสตับอักเสบบี ได้แก่

1. ต้องมีการตรวจเช็คเลือดดูการทำงานของตับเป็นระยะเพื่อให้แน่ใจว่าเป็นพาหะจริง ๆ เนื่องจากผลเลือดการทำงานของตับนั้นอาจมีการเปลี่ยนแปลง สูง ๆ ต่ำ ๆ ได้ หากให้แน่ใจว่าเป็นพาหะ ต้องมีการตรวจเลือดดูการทำงานของตับเป็นระยะทุก 6 เดือน ต่อเนื่องกันประมาณ 3 ปี หากทุกครั้งผลเลือดอยู่ในเกณฑ์ปกติถึงจะถือว่าเป็นพาหะ

2. ต้องมีการเฝ้าระวังปัญหาะเร็งตับ เนื่องจากยังคงมีความเสี่ยง ควรมีการตรวจเช็คโครงสร้างของตับด้วยการตรวจอัลตราซาวด์ว่ามีก้อนผิดปกติในตับหรือไม่ และตรวจสารบ่งชี้มะเร็งระดับที่ชื่อว่า Alpha-fetoprotein เป็นระยะ โดยพิจารณาจากอายุของผู้ที่เป็นพาหะ หากอายุน้อยกว่า 40 ปี อาจทำการตรวจเช็คทุก 2-3 ปี และทุก

1 ปี หากอายุมากกว่า 40 ปี เนื่องจากหากเกิดปัญหาะเร็งตับเกิดขึ้น ก็จะพบได้ในระยะแรก ๆ ซึ่งยังพอมีหนทางรักษาและแก้ไขแต่เนิ่น ๆ ไม่ใช่พบมะเร็งก็สายเกินไปไม่สามารถรักษาอะไรได้เลย

3. ควรหลีกเลี่ยงการรับประทานสารก่อมะเร็งระดับซึ่งได้แก่ สารอะฟลาทอกซิน (Aflatoxin) สารนี้สามารถพบได้ในเมล็ดพืชที่มีความชื้น ได้แก่ ถั่วลิสง, พริกป่น, ข้าวคั่วป่น ซึ่งเก็บไว้นาน ต่อมามีความชื้นและเกิดเชื้อราขึ้นตามมา รานี้จะสร้างสารอะฟลาทอกซินออกมา สารนี้มีคุณสมบัติทนความร้อนได้ดี แม้นำมาต้ม คั่ว ผัด หรือทอด สารนี้จะไม่ถูกทำลาย หากบริโภคเข้าไปมาก ๆ ก็มีโอกาเกิดมะเร็งตับตามมาได้ง่ายขึ้น

4. สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งได้แก่ การใช้ยาต่าง ๆ โดยควรต้องระวังยาที่มีผลต่อภูมิคุ้มกันของเราเนื่องจากเราต้องอาศัยภูมิคุ้มกันของเราที่แข็งแรงเพื่อสู้กับไวรัส หากได้ยาที่มีผลกดภูมิคุ้มกัน โดยเฉพาะยาในกลุ่มสเตียรอยด์ก็อาจทำให้เราแพ้ไวรัสบี เกิดตับอักเสบขึ้นมาได้และในบางรายรุนแรงแบบตับอักเสบแบบเฉียบพลันและเสียชีวิตได้